

REDACTIA:

si
ADMINISTRATIJA:
Deák Ferencz n. Nr. 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concurs, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINEGA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franciTelefon pentru oraș
comitat Nr. 288.

Concurs.

Pentru deplinirea postului nou sistemizat de revizor școlar diecezan, prin aceasta se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare. Alegândul revizor școlar va fi coordonat referentului școlar ordinar și-și va primi cercul de agende dela Prezidiul consistorial.

Beneficiul împreună cu acest post constă din:

1. Salar anual de 2400 cor.
2. Bani de cortel 600 cor.
3. Diurnă de 8 cor. în cazurile de exmisiuni la vizitarea școalelor și pentru alte treburi, precum și spesele de călătorie.

Dela reflectanții la acest post se cere să aibă o calificare pedagogică academică; ceice pelângă această calificare pedagogică vor avea și praxă pe terenul școlar, vor fi preferiți.

Aplicarea viitorului inspector școlar se va face în mod provizor, având afacerea să o reguleze definitiv sinodul eparhial proxim.

Reflectanții la acest post au să prezinte la subsemnatul Consistor, în termenul concursual, cereri ajustate cu următoarele documente:

1. Autobiografia, pe scurt, a recurentului;
2. Extras de botez;
3. Toate documentele de cari dispune relativ la studiul academic prestat;
4. Atestatele despre eventualul serviciu școlar de până acum;
5. Dovezile despre altele eventuale titluri de recomandare pentru postul de sub întrebare.

Consistorul rom. ort.
din Arad.

Nr. 3412/1912.

Anunț școlar.

Școala diecezană de fete din Arad

— Cu internat și drept de publicitate —

Se aduce la cunoștința Onoratului Public, că înscrierile la școala civilă de fete cu internat din Arad pentru anul școlar 1912/13 se vor face în zilele de 20—23 august (2—5 septembrie) a. c., — în localitatea școlii (Strada Deák Ferencz Nr. 27).

Părinții vor proceda însă corect, dacă în scris își vor anunța fetele spre primire încă de mai înainte, îndată după publicarea acestui anunț, adresându-se în

această afacere referentului dela Consistorul rom. ort. din Arad, dlui dr. George Ciuhandu, dela care se vor putea cere și eventualele informațiuni, de cari ar mai avea trebuință cei interesați.

Taxa pentru internat, în vederea scumpetei mari, pe întreg anul școlar este de 500 cor., în care sumă se cuprinde și didactrul școlar.

Taxa de întreținere este a se plăti anticipativ în 4 rate de câte 125 cor. și anume; la 1 sept., 1 nov., 1 febr. și 1 april al anului școlar, la Administrația casei Consistorului, în persoană sau cu poșta. Rata primă a taxei de internat este a se plăti înainte de înscriere.

Pentru această taxă elevele vor primi:

1. Instrucțiunea recerută pentru clasele I—IV civile, educațiune religioasă-morală, deprindere în conversația română, maghiară și germană, apoi instrucție în economia de casă, deprindere în pregătirea bucatelor croit și cusut.

2. Locuință în odăi igienic îngrijite, provăzute cu mobile necesare.

3. Vipt întreg și anume: dejun (cafea cu lapte), prânz (2 plesse, iar duminica și în sărbători 3—4 plesse), ugină (cafea cu lapte) și cină (două plesse).

4. Spălat luminat, încălzit și tot la două săptămâni baie (scaldă).

Afară de taxa de întreținere elevele interne mai au a solvi 10 cor. pentru medicină (pe întregul an), pentru care taxă elevele interne vor primi în caz de lipsă îngrijire medicală și medicamente.

Pentru instrucția de pian se plătește lunar o taxă de 10 cor. (3 ore la săptămână).

Atât elevele externe, cât și cele interne vor plăti odată pentru totdeauna la prima înscriere 6 cor. ca taxă de înscriere. Înainte de înscriere, fiecare elevă, care vrea să fie internă, va avea să dovedească plătitarea ratei din taxa de întreținere.

Tot la înscriere fiecare elevă va avea să mai plătească: pentru biblioteca școlară 1 cor.: pentru anuar 2 cor.

Taxele de înscriere, medicină, anuar și pentru bibliotecă se vor plăti la mâna directoarei școlii deodată cu înscrierea. Tot la directoara școlii va trebui plătită lunar și anticipativ taxa de pian.

Elevele externe vor plăti didactrul 60 cor. la an, care asemenea se va solvi anticipativ, în 4 rate egale de câte 15 cor. și anume: rata I la înscrierea din septembrie, rata a II la 1 nov., rata a III la 1 febr. și rata a IV la 1 april al anului școlar, deasemenea la mâna directoarei școlii.

Elevele externe, cari se înscriu mai târziu, au să plătească întreg didactrul, iar elevele primite în internat mai târziu, vor avea să plătească didactrul numai pe timpul întârzierii.

Elevele *interne*, care ar absentă din internat în decursul anului școlar din cauză de morb sau din alte cauze, — fie absentarea mai lungă ori mai scurtă, — vor avea să plătească *întreagă* taxa de întreținere, dar *numai* în cazul când eleava respectivă, pe lângă toate că va fi absentat, ar putea fi admisă după lege la examen public ori privat.

Elevele care ar intra mai târziu în internat, vor avea să plătească *întreagă* taxa care cade pe *cvartatul* în care vor fi primite în-internat.

In clasa I civilă se primesc eleve care dovedesc că au absolvat cu succes 4 clase elementare ori în lipsă de certificat școlar, vor presta examenul de primire.

In celelalte clase se primesc eleve, care dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes clase premergătoare la școală de categoria școlii civile.

Absolventele clasei a VI-a elementare se primesc, pe baza unui examen de primire, în clasa corespunzătoare etății lor și rezultatului dovedit la examenul de primire.

Elevele care se înmatriculează pentru primadată la școală, au să producă: *extras de botez* (din matricula bisericească), *atestat școlar* din clasa precedentă și *certificat de revacinare*; — celelalte eleve au să prezinte numai atestatul școlar.

Fiecare elevă internă are să aducă cu sine: 1 saltea (mădrat), un covorel lângă pat, 2 perini cu 4 fețe, 1 paplomă cu 2 cearșafuri de desupt (lepedee) și 2 cuverturi albe (acoperitoare de pat), 6 bucăți de rufe, schimburi din fiecare și anume: 6 cămeși, 6 camizoane, 6 pantaloni, 6 părechi de ciorapi, 4 rochițe, 12 batiste, 6 ștergare, 3 serviete, toate cu monogramuri proprii, apoi tacâmuri: cuțit, furculiță, lingură mare și linguriță, 2 pahare (1 pentru beut, iar altul pentru dinț) 1 lavor (lighian), 4 carpe pentru șters-lavorul; perie de cap, de dinți și de haine; peaplan și foarfeci; haină de port și 4 șurțe negre, 1 palton (haină de iarnă), 2 părechi de ghete și 1 ploier.

Afară de aceste, fiecare elevă internă ori externă, îndată dela începerea anului școlar are să se provadă cu recerutele *manuale și revizite de învățământ*, și cu revizitele de scris, de lucru de mână (și de muzică cine voiește).

Pentru lucrul de mână și pentru alte trebuințe se va depune, *la mâna directoarei internatului* o sumă oarecare de bani, despre care se va purta socoteală.

Elevele la înscriere au să fie însoțite de părinții sau îngrijitorii lor.

În privința uniformei, care va fi modestă, se vor lua la vremea sa dispozițiuni din partea directoarei internatului, ca să fie cât de ieftină și bună.

Prelegerile se vor începe fără nici o amânare în 24 august (6 septembrie) și dela acest termen elevele vor putea fi primite numai cu concesiune specială din partea Consistorului diecezan.

Arad, din sed. cons. dela 7/20 iunie 1912.

Consistorul rom. ort.
din Arad.

Conducerea corectă a matriculelor bisericești și expunerea diferitelor proceduri referitoare la rectificările matriculare.

Dizertație, citită de preotul *Vasilie Popoviciu* din Oradea-mare, în conferința preoțească a tractului prot. Oradea-mare, ținută la 27 Octombrie 1911.

—Urmare—

*

În sensul art. de lege LIII. din 1868., a trece dela o religie la alta i-e permis aceluia, care a implinit vârsta de 18 ani. Femeile însă, dacă s'au măritat, pot să treacă la o altă lege și dacă n'au ajuns vârsta aceasta.

Cel-ce vrea să treacă la o altă religie, își descopere dorința aceasta, în prezența a doi martori aleși de el, înaintea parohului comunei sale bisericești. După 14 zile și înainte de cel mult 30 de zile implinite, socotite dela data primei declarații, în prezența aceluiași sau a altor doi martori aleși de el, iarăș va declara înaintea parohului comunei sale bisericești, că stăruie pe lângă hotărîrea sa de a trece din sinul bisericii sale. Atât despre prima, cât și despre a doua declarație a sa, va cere dela parohul, căruia i-a descoperit intenția sa de trecere, la fiecare ocazie, câte un certificat netimbrat. Dacă parohul ar denegă aceasta, certificatele acestea le vor extrada cei doi martori. Atestatele acestea, cel-ce face trecerea, le va prezenta parohului bisericii, în sânul căreia vrea să treacă. Prin aceasta biserica respectivă este perfect autorizată, a-l primi în sânul său. Preotul care a primit certificatul și pe cel trecut, are se încunoștințeze despre aceasta pe parohul comunei bisericești, căreia acela a aparținut.

Dacă cel ieșit din sinul bisericii vrea se rămână afară de confesiuni, are să-și enunțe hotărîrea înaintea primarului orășanesc, respective înaintea protopretorului. Și numai când primarul orășanesc sau protopretorul a încunoștințat pe parohul, căruia a aparținut, că l-a însemnat în șirul celor neconfesionali, se consideră ieșit definitiv din sinul bisericii.

Cel ieșit din sinul bisericii, pânăcând nu păsește în sânul altei biserici recepte sau recunoscute, e dator să plătească bisericii din care a ieșit, în curs de cinci ani, socotiți dela ziua ieșirii, toate contribuțiile ordinare bisericești și școlare din parohia respectivă. (XLIII. 1895. §. 25.)

Ori-ce trecere religioasă, are să fie însemnată la poziția respectivă din matricula botezaților, eventual și a cununaților, în rubrica »observărilor«. În cazul că cei trecuți sunt părinți cu copii, faptul trecerii se va însemna și la copiii lor în vârstă sub 7 ani.

Pruncii nelegiuți urmează religia mamei lor, întrucât ea aparține unei religii recepte sau recunoscute.

(Religiuni recepte sunt azi religiunile: rom-catolică, greco-catolică, greco-orientală, evanghelică, reformată, luterană, unitară și mozaică).

Dacă mama trece la o altă religie receptă sau recunoscută, pruncii ei nelegiuți, până la vârsta de 7 ani îi urmează.

Copiii legiuți prin rescript regal, sau recunoscuți din partea tatălui natural, întrucât n'au împlinit vârsta de 7 ani, la dorința exprimată din partea tatălui în curs de 6 luni urmate după leguire sau recunoaștere, urmează legea acestuia, dacă este receptă sau legal recunoscută.

Moartea părinților, sau desfacerea prin lege a căsătoriei, nu poate schimba creșterea religioasă a copiilor.

Copiii găsiți și în genere copiii ai căror părinți sunt necunoscuți, urmează legea aceluia, care i-a primit în creștere. Dacă s'au primit în vr'un azil confesional, urmează legea confesiunii respective. Dacă nici unul din cazurile pomenite nu subversează, asemenea copii găsiți vor fi crescuți în religia, care e în majoritate în locul unde s'a găsit copilul.

Pruncii părinților, cari nu aparțin vr'unei religii recepte sau legal recunoscute, au se urmeze și se fie crescuți în legea, pe care vor designa-o spre însemnare în matriculă părinții lor, după sex, dacă n'au făcut prealabil învoială în privința religiei copiilor lor.

*

Referitor la însemnarea în rubrica părinților, sunt a se observă următoarele:

În matriculă botezaților, la rubrica părinților, privitor la tatăl copilului, de regulă au să se însemne numai datele privitoare la tatăl cel legiuit.

Pruncii născuți sub durată căsătoriei legiuite, după lege, au a se socoti ai bărbatului legiuit și se vor înmatriculă ca legiuți, ori cât de scurtă vreme a trecut dela încheierea căsătoriei. Dacă însă bărbatul ar constată, pe cale judecătorească, că copilul nu derivă dela el, împrejurarea aceasta se va însemna, pe baza sentinței judecătorești, în rubrica »observărilor«.

Dacă un prunc s'ar naște în curs de zece luni după moartea tatălui său, are să se considere *legiuit*, și în rubrica părinților are să se introducă numele tatălui răposat, însemnându-se după numele lui, în paranteză, cuvântul (*mort*), ear în rubrica observărilor, anul, luna și ziua morții lui (Min. int. 91830—1896).

Bărbatul legiuit are a se considera tată legitim și are să se însemne în rubrica părinților, ear pruncul trebuie considerat *legitim* și atunci,

când bărbatul de mai mulți ani nu trăește cu muierea sa legitimă, fără a fi divorțat după lege. În asemenea cazuri nu este iertat să se însemne în rubrica părinților numele tatălui natural, nici în cazul, când respectivul ar cere aceasta (Min. int. 110321—1895).

La pruncii nelegiuți, în rubrica părinților se înseamnă de regulă, numele mamei. Dacă însă tatăl natural va recunoaște pruncul de al său, prin declarație verbală înaintea parohului, sau prin act public, se va introduce în rubrica părinților, după numele mamei și numele tatălui natural. În rubrica corăspunzătoare însă se va însemna, că părinții sunt *necununăți*, sau că pruncul este *nelegitim*. În cazul acesta pruncul este de religia mamei sale și poartă connumele mamei sale, nu pe al tatălui său natural. În cazul, că asemenea părinți s'ar cunună, faptul acesta se va însemna în rubrica »observărilor« din matriculă botezaților, unde este însemnat pruncul lor. Dacă tatăl natural ar recunoaște băiatul de al său, după ce acela este înmatriculat, recunoașterea aceasta se va notă la rubrica »observărilor«.

În cazuri de îndoială este consult, ca preotul să se convingă, prin consultarea matriculei cununăților, eventual prin acvirarea extrasului de cununie, dacă părinții pruncului sunt de fapt cununăți sau nu.

În privința locuinței părinților, — considerând că matriculele, respective extrasele matriculare au să servească ca documente de orientare deplină chiar și în țări străine, — rubrica pentru însemnarea lor are să cuprindă numele localității a numărului casei, eventual și al stradei, apoi a comitatului și al țării. [D. e.: Oradea-mare, (Nagyvárad) strada Capușinilor nr. 7. (comitatul Bihor, Ungaria); sau Voivozi (Almaszeg) nrul casei 39. (comitatul Bihor, Ungaria)].

*

În privința nașilor, preotul trebuie să aibă în vedere, că după principiile bisericii noastre, nașii sunt părinții sufletești ai pruncului botezat. Nașul la botez reprezintă pe noul-născutul, face mărturisirea credinței în numele lui și prin aceasta se obligă, că noul-botezatul va ține la credința ortodoxă, prin urmare, că va și purta grije, să fie crescut în credința aceasta. Nașul trebuie să fie deci de religia pruncului, altcum nu va putea purta grije de creșterea lui ortodoxă ci va fi sau indiferent față cu creșterea lui religioasă sau îl va crește în principii heterodoxe.

În privința instituției nașilor în biserica noastră se observă un indiferentism culpabil. În localitățile cu mai multe confesiuni, credincioși de ai noștri, din lipsa de înțelegere a rostului instituției nașilor, își angajază ca nași inși de

ori ce credință. De aci se nasc apoi anomalii și o mulțime de scăderi păgubitoare pentru religiozitatea și tăria de credință a credincioșilor noștri.

Preoțimea trebuie să lumineze și sub acest raport turma sa de credincioși, ca să se stărpească această practică anticanonică.

*

Preoții noștri n'au voie să boteze decât copii cari, în sensul dispozițiilor legii despre religia pruncilor (art. XXXII.—1894.), înșirate mai sus, aparțin bisericii noastre; cu excepția unor cazuri extraordinare, când preotul nostru a făcut invoială, autorizată din partea consistorului nostru, cu preotul de altă confesiune, să boteze aopii de confesiunea aceleia, aflători pe teritoriul comunei noastre bisericesti. Sau invers. Datele despre naștere și despre botezul efectuit însă, le va transpune preotului respectiv, pentru înmatriculare.

Iar când ar constată, că preoții de altă confesiune botează și înmatriculează, fără invoială sau autorizație competentă, copiii de religia noastră sunt datori să facă arătare, în fiecare caz, consistorului nostru.

Preotul, la dorința părinților, poate să boteze, în cazuri excepționale, prunci, ai căror părinți aparțin altei parohii de a noastre; are se transpună însă datele trebuincioase parohului din respectiva comună bisericască, pentru înmatriculare.

(Va urmă).

Internatul

școalelor medii ort. rom. din Brașov.

Cu plăcere aducem și noi la cunoștința preoțimii și învățătorimii noastre și a tuturor părinților, că cu 1 sept. anul școlar viitor 1912/13 se deschide un internat pe lângă școalele noastre din Brașov.

Necesitatea ardentă a internatelor pe sama tinerimei noastre școlare — despre care s'a mai făcut cândva amintire în foaia noastră — se simte în tot locul și așa s'a simțit și în Brașov.

Tinerii noștri răslățit în toate părțile se încvartirează de regulă la familii streine — durere în lipsa unei burghezimi românești. Acolo în mediu familiar strein de felul nostru de viață educația exșcolară înțelegem socială și în primul rând cea morală-bisericască se transpune pe teren greșit, sau la îndepărtări mai mari se negliă total neputând fi controlată la ocaziuni mai dese de părinți. Nu arareori ni se dă și trista constatare să vedem tineri apucați pe căi greșite

în lipsa unui control presionist asupra scrupului lor moral-social care nu atâta în școală, ci mai mult în familie și în societate trebuie să se facă.

Apatia clasei noastre culte în cele bisericesti-tradiționale precum și în toate obiceiurilor genuine vieții noastre nu se poate atribui decât numai încvartirărilor în familii streine de felul vieții noastre familiare cu tradițiile ei strămoșesti.

Eforia școalelor din Brașov a făcut un pas foarte nimerit când necruțând jertfe bănești s'a hotărît să ridice acest internat după recerințele cele mai igienice și după principiile moderne ale educației de internat. Prin ridicarea lui mântue studențimea noastră de scăderea educației sulevate, ridică nimbrul de educare românească a școlilor noastre brașovene, cari și până acuma au trecut ca și unele din cele mai bune școli din întreagă țară, și în urmă face posibil să cerceteze școlile și cei mai îndepărtați, fiind părinții asigurați de-o supraveghere părințească ca prima cerință a internatului.

Insușirea unei frumoase limbi românești, educația sănătoasă ce se va da în noul internat precum și regiunea frumoasă cu o climă foarte igienică a Brașovului, sunt tot atâtea criterii care determină pe ori-ce părinte preocupat cu educația copiilor săi.

Eforia școalelor a adus jertfe enorme numai ca să satisfacă recerințelor moderne și se usuze cercetarea școlilor și celor mai îndepărtați, toate acestea le-a făcut în nădejdea sprijinului publicului românesc, al cărui interes propriu este să o și sprijinească.

Aici dăm prospectul lansat de direcțiunea internatului.

Prospect.

Internatul cel nou din Brașov

pentru elevii școalelor românești (gimnaziu, reale, comerciale) din Brașov se deschide în 1 septembrie v. a. t.

Clădirea e impozantă, aproape de școală și are:

- sale spațioase și luminoase de dormit (cu paturi de fier, cu somieră și saltea).
- sale luminoase de studiu, cu mobilier nou
- sale separate de mâncare (sofragerii).
- coridoare spațioase, închise, luminoase.
- conduct de apă (din izvoare de munte).
- local propriu de baie cu dușuri.
- încălzire centrală (calorifer).
- infirmerie (spital) în grădină.
- grădină mare cu pomi.
- cât mai curând: lumină electrică.

Elevii internatului vor primi:

- hrană bună, variată și igienică.
- sprijin la prepararea lecțiilor.
- baie.
- tratament medical.
- supraveghere, lăsându-li-se însă peste zi libertatea cuvenită.

Internatul e proprietatea școalelor și bucătăria se va conduce în regie proprie.

Taxa de 1 elev e 700 cor. pe an și se plătește în 4 rate anticipative, eventual și lunar.

Condițiunile de primire. Cererea de primire se va da până în 15 iulie v. și va fi însoțită de următoarele acte:

1. ultimul testimoniu școlar
2. act de naștere
3. act de revaccinare (numai pt. elevii claselor I—IV, gimn. și reale)
4. atestat medical, că elevul e sănătos.
5. declarațiune legală, că părinții se supun normelor cuprinse în regulamentul internatului și admit în caz de proces competența judecătoreiei din Brașov.

Fiecare elev va aduce cu sine:

- 6 cămăși de zi
- 4 cămăși de noapte
- pantaloni de baie
- 6 ismene
- 12 batiste
- 12 părechi de ciorapi
- 6 ștergare
- 3 cearceafuri de pat
- 1 plapomă cu nasturi
- 3 cearceafuri de plapomă cu găuri pentru nasturi.
- 1 pernă de cap
- 3 fețe de pernă
- perie de cap, de dinți, de haine, peptene des și rar, săpun
- 2 părechi de ghețe
- 4 șervete de masă
- chipiul și uniforma obligată la școlile noastre din Brașov.

Toate aceste lucruri trebuie consemnate într'un inventar scris în 2 exemplare.

Părinții vor însemna cu arnieu roșu rufe și hainele, cosând pe ele numărul, ce se va da din internat deodată cu răspunsul de primire. Rufe defecuoase (sdrențuite) nu se primesc.

Pentru asigurarea locului în internat se cere plățirea momentană a taxei pe una sau mai multe luni. Orice epistole precum și banii se vor trimite la adresa: Ioan Petrovici, profesor la gimnaziul gr.-or. român din Brassó (Brașov), care va da toate informațiunile și deslușirile necesare.

Ca să nu fie nimenea expus de a fi refuzat în timpul ultim, e bine ca cererea de primire, sau cel puțin de prenotare, să se trimită cât mai curând!

Directiunea internatului
(Str. Prundului — Porond u. Nr. 39.)

Cumpăr

pe lângă un preț convenabil din foaia „Biserica și Școala“

anul 1882 Nr. 14

„ 1885 Nr. 42, 50

„ 1887 Nr. 9, 27

CORNEL LAZAR
administratorul tipografiei
diecezane din Arad.

Convocare.

În vârtutea §-ului 23 din statutele „Reuniunii învățătorilor dela școlile populare conf. gr.-or. rom. din pptele: Timișoara, Belinț, Comloșul-mare și Lipova“ prin aceasta convocăm

adunarea generală a desp. Belinț

pe sâmbătă, în 9/22 iunie, 1912, în școala conf. gr.-or. rom. din Babșa.

Programa:

1. La 9 ore a. m., Chemarea Duhului Sfânt.
2. Deschiderea adunării.
3. Apelul nominal (absenți numai cu atestat medical se pot scuza).
4. Prezentarea rapoartelor: preș., cassarului și a bibliotecarului.
5. Alegerea comisiei pentru cenzurarea rapoartelor.
6. „Cercul“ prelegere din Geometrie de Mihail Bocșa.
7. „Disciplina școlară“ dizertație de Gheorghe Ugliș.
8. „Verbul“ prelegere de Adrian Perii.
9. „Chestia alcoolismului“ dizertație de Petre Ugliș.
10. Incassarea taxelor.
11. Referada comisiei cenzurătoare.
12. Propuneri și interpelări.
13. Fixarea locului pentru proxima adunare generală.
14. Alegerea comisiei verificătoare
15. Alegerea vice-președintelui.
16. Închetera.

La această adunare se invită toți membrii ordinari, fondatori și ajutători, precum și toți binevoitorii și sprijinitorii cauzei școlare și a învățământului popular.

Lencusești, în 26 maiu (8 iunie), 1912.

Lazar Ignea,
notar.

Ioan Furdian,
președinte.

N. B. La 1 oră d. a. prânz comun, la care însă pot conta, numai ceice se vor anunța, cu trei zile înainte, dlui Mihail Bocșa, învățător în Babșa p. u. Kiszetó.

CRONICA.

Apel! Toți, acei iubiți colegi, cari în anul școlastic 1901/1902 au depus examenul de calificățiune învățătoarească la institutul nostru pedagogic gr. ort. român din Arad; sunt rugați a lua parte la convenirea colegială, după zece ani dela absolvare. Terminul convenirii colegiale l'am fixat pe 30 iunie st. n. a anului curent, ținând eu seama la alegerea acestui termen de păreri mai multor colegi, cari au binevoit a-mi anticipa păreriile lor, cu privire la fixarea terminului mai sus indicat. Toți Prea St. și iubiți colegi sunt cu insistență rugați a țineă seamă de acest termen. Terminul l'am contemplat pe o zi de duminică. Spre a ne putea înse consulta cu privire la aranjarea lucrurilor pe ziua hotărâtă aflu de bine, ca cu toții să fim și pe ziua convenirii, adevă sâmbătă după amezai la Arad. Frați colegi! Zece ani în valul vieții noastre relative înseamnă scurgerea unei vremi destul de însemnate, carea în cursul ei a schimbat mult și pe mulți dintre noi, cari înduioșați ne-am despărțit, ivindu-se în sufletul nostru temerea, — că poate nu ne vom mai revedea. — Atotputernicul Dzeu ne-a rezervat înse, fericirea a ne revedea. Atinși de aceasta putere divină vă rog

a grăbi cu toții la aceasta convenire. Nizuința noastră nu poate fi alta, decât să te silești a se mai transpune măcar o clipă în fericirea unei vieți șezând pe băncile școlii și-a mai privi încă odată cu dragostea de înțelegere în zimbetul binevoitorilor și luminătorilor tăi de odinioară a Mult Stimaților și iubiți Dnii profesori. Pentru că bucuria revederii în desvălire și manifestarea ei curată să nu fie conturbată de absență vr'unui coleg îl rog pe fiecare a fi de față la aceasta convenire. Consultând pe mai mulți colegi stabiliți în părțile bănățene mi-au împărtășit că vor lua trenul dela Timișoara spre Arad în 29 iunie st. n. la orele 2 p. m. Colegii stabiliți în părțile bihorene, Aradane și Ardelene sunt de asemenea rugați ca încă de sâmbătă după amiază să fie în Arad, Pân' la revedere, Sacosul unguresc la 18 iunie 1912. Cu salutare frățască Petru Savii inv. gr. ort. român.

Pagubele cauzate de potop. După rapoartele oficiale ale comitatelor Caraș-Severin și Timiș pagubele cauzate de inundații sunt următoarele: În orașul Lugos s'au dărâmat aproape 300 case, au rămas sub cerul liber 1894 de familii cu 8979 de membri familiari. Paguba orașului se urcă la suma de peste 800.000 coroane, iar a privaților la peste un milion coroane. În cercul *Bega* pagubele ating suma de 35.000 cor. În cercul *Bocșei* suma de 240.650 cor. și anume în zidiri 32.150 cor., în alimente 25.000 cor. și în sâmnături 163.500 cor. În cercul *Bozoviciului* 62.860 cor. și anume în zidiri 3000 coroane, în sâmnături pe valea Almăjului 59.860 coroane. În orașul *Caransebeș* 815.000 cor. și anume paguba orașului 15.000 cor., paguba privaților în sâmnături 800.000 coroane. Aici nu numai c'au fost inundate sâmnăturile, ci 800 jughere de pământ de calitate cea mai bună au fost acoperite cu petriș în așa măsură încât au devenit pentru mulți ani sau poate pentru totdeauna nefolosibile. În cercul *Caransebeșului* 640.320 cor. și anume în zidiri 30.000 cor. în sâmnături 609.000 cor. În cercul *Făgetului* 9050 cor. și anume în cai și alte mobile 650 cor. în sâmnături 8400 cor. În cercul *Iamului*, în comuna Ildia, un om și 286.800 cor. în sâmnături. În cercul *Lugojului* 280.990 coroane și anume în zidiri 54.990 cor. în sâmnături 226.000 cor. În cercul *Moldovei-nou* 152.200 și anume în zidiri 20.700 cor. în sâmnături 131.500 cor. În cercul *Orașului* 134.800 cor. și anume în zidiri 7550 cor. în sâmnături 127.250 cor. În cercul *Reșiței* 872.150 cor. și anume în zidiri 315.000 cor. în sâmnături 552.000 cor. și în vite 4150 cor. În cercul *Timișului* 961.450 cor. și anume în edificii 35.000 cor. în sâmnături 923.950 cor. în vite 2500 cor. În cercul *Terogovei* 25.500 cor. în sâmnături. Pagubele cauzate comitatului în drumuri fac 842.400 cor. În cercul *Ciacova*, valurile, au acoperit 14 mii 500 jughere de pământ. Pagubele în recoltă sunt de 4 milioane cor., în clădiri un milion și în obiecte de artă 80.000 coroane. În cercul *Buziaș* valurile au acoperit 6169 jughere de pământ pricinuind pagube în valoare de 197.000 cor. În cercul *Recaș* au fost acoperite de apă 8000 jughere. Pagubele în clădiri sunt de 31.550 cor. În valuri au perit și 5 persoane. În cercul *Deta* au fost acoperite de valuri 15.000 jughere de pământ. Au perit 4 persoane. Pagubele în recoltă sunt de 1 mil. 300.000 cor., în animale 35.450; în clădiri 103.800 și în obiecte de valuri 9270 jughere. Pagubele în recoltă sunt de 559.000 cor., și în clădiri 100.000 cor. În cercul Biserica-Albă pagubele sunt de 100.000 cor.

Turneul Mărouș, Crișan, Voilean și Barbu va fi în decursul lunii iulie după următorul program: 2 iulie Arad, 4 Timișoara, 7 Brad, 9 Oradea-mare, 12 Lăpuș, 14 Bistrița, 16 Dej, 18 Cluj, 20 Abrud, 21 Orăștie, 23 Brașov, 26 Făgăraș, 28 Lugos și în 30 iulie Sibiu.

Dna și dl Z. Bârsan — nu știm din ce cauze — au renunțat pentru totdeauna la ținerea turneului proiectat.

Serviciu divin conturbat de un anarhist. În Barce-lona, pe când ascultau credincioșii serviciul cu cea mai mare evlavie, un anarhist sărind în mijlocul bisericii a strigat: „Trăiască Ferrer“. A fost scos din biserică și cu greu l-au putut scoate poliția din mâinile credincioșilor indignați de aceasta nemaipomenită profanare a celor sfinte.

Postul de subinspector, înființat de Apponyi mai ales în comitatele locuite de naționalități, va fi desființat la stăruința actualului ministru de culte și spre inspecționarea școlilor se vor esmite învățători.

Episcop al Muncaciului a fost denumit dl Antoniu Pap.

Universități nouă în Ungaria. S'a proiectat încă din anii trecuți și s'a discutat și acum în casa magnatilor chestiunea universităților nouă, ce se vor înființa cât de curând. Una va fi în Pojon, cealaltă în Dobrițin. Părțile sudice vor rămâne și pe mai departe fără universitate.

Credință deșartă pedepsită de autorități. În comuna Bezna (Bihor) un țaran, după ce i-a murit servitoarea, credea, că servitoarea făcându-se strigoaie, îi conturbă liniștea casei. Ca să scape de ea, împreună cu doi pretini a mers noaptea în cimiter și scoțând repozata din groapă a pironit-o de coșciug și a îngropat-o din nou. Denunțați autorităților, au fost pedepsiți cu câte 5 zile închisoare acești profanatori a celor repozăți.

Mulțumită publică.

(Școala diec. civ. de fete din Arad.)

La apelul meu din toamnă pentru sporirea bibliotecii școlii diecezane civ. de fete din loc au răspuns următorii:

1. *Au dăruit cărți:* 1). Dr. E. Dăianu (Cluj): Cartea durerii (E. Bongand), Mama sf. Augustin, (E. Bongand), Rădălele milei creștinești (T. Câmpeanu). — 2). E. A. Chiffa (?) poezii; — 3). Emanuil Ungurean (Timișoara): Istoria banatului severin, Realități și visări, Danca de Hunyad, Calendarul „Bibl. noastre“, Fabule alese. Dela Sat, Intocmai, Bătrânul Dan, Stoguri blonde, Cântece cătănești, Copii de găsit, Numiri de localități, Istoria țiganilor, Convorbiri pedagogice, Cântece bănățene, Poftă bună (I—II), Balade, populare, Cămoara, Capra cu 7 iezi, Două povești, Legende și serieri, Câteva poezii, Cinci povestiri, Literatura populară, Dușmănie, Versuri și proză, — toate publicații din „Biblioteca noastră“ dela Caransebeș; și: Dorul (I—II) Muza Someșană, Intre vis și viață, toate acestea legate în pânză roșie, în 18 volume. — 4. Mateiu Boeriu (funcț. ministerial, București): „Revista viticolă“ pe 1911 și pe mai departe. — 5. Ioan Brăncu (Brașov): Povestiri alese (P. Petrescu). 6. I. E. Torontiu (Bucovina) A fost odată... — 7. Cornel Lazar (Arad): Războiul pentru neațărnare (Coșbuc), Moartea lui Decebal (G. Vodă), Merinde dela școală (Dr. G. Popa), Zece Mai (D. Sturza), — 8. Virgil Oniș (Brașov): Clipe de repaos II, Din cele

trecute vremi, Cărțile de cetire cl. I—IV (autor: donatorul), Pentru limbă (Oniț-Banciu), Gheorghe Șincai (5 ex. E. Ionescu). — 9. Dr. Vas. *Bianu* (Buzeu): Dicționarul sănătății. — 10. Ghică *Oprean* (Arad): Ana (D. Zamfirescu); La șezătoare: (V. Caraivan); Moara părăsită (Sudermann-Lecca), Păcatele tinerețelor (C. Negruzzi). — 11. St. C. *Gherman* (Arad): Poezii (E. Pitiș), Suferințele stăruirii Werther (Goethe-Hussar), Nuvele (Z. Bărsan), Povești (I. Slavici). — 12. Draghina *Secula născ. Mera*: Din lumea basmelor, și Din Țări străine (ambele de I. T. Mera). — 13. Eug. *Vințler* (Buzeu): Povestiri pentru copii, 2 vol. (M. Dumont — Vințler). 14. Ds. *Livia Cioclan* (Pecica): Din Țări străine (I. T. Mera). 15. N. *Creștinu*, (Arad): Mamele celebre (M. Block).

II. La colecta inițiată de d. Em. Ungurean din Timișoara (colectant: d. Iosif Moldovan, Arad) au contribuit următorii domnii:

1. Iosif Gal (Lucareț) 10 cor.; — 2. Emanuil *Ungurean* (Timișoara); 3. Roman Ciorogariu (Arad) 4. Gher. Serb (Belinț) 5. I. Groșorean (Gâlșă); 6. G. Ciuhandu (Arad); 7. A. P. Desean (Vascon); 8. Dr. Gh. Popoviciu (Chișineu) 9. V. Goldiș (Arad); 10. Dr. C. Iancu (Arad); Fabr. Manuilă, (Lipova); 12. Dr. Șt. C. Pop (Arad); 13. I. Nicorescu (Curticium); 14. Dr. Nestor Oprean (S. Nicolaul mare); 15. Dr. Nicoară (Timișoara) 16. Dr. C. Ardelean (Chișineu); 17. Dr. Tr. Puticiu (Timișoara); 18. Dr. Păp (Halmagi); 19. Pr. Givulescu (Radna); 20. Al. Muntean (Tileagd); 21. Vas. Beleş (Arad) fiecare câte 2 cor.; — 22. V. Sala (Vascau); 23. Gheorghe Todan (Fibiș); 24. Fl. Roxin (Lipova); 25. A. Horvath (Velenta); 26. I. Bodea (Buteni); 27. N. Roxin (Lipova); 28. Cornel Lazar (Halmagi); 29. D. Muscan (Nadab) 30. Iosif Moldovan — fiecare câte 1 cor. — De tot au intrat cu colecta 59 cor.

III. Constat totodată, că „Luceafărul” (Sibiu), deja de 8 ani încoace, îl abonează în favorul școlii noastre d. Dr. Caius *Brediceanu* (Lugoj).

Primească toți acești dăruitori călduroase mulțumite pentru sprijinul și încurajarea, pe cari le-au dat școlii noastre.

Arad, 20 Iun, 1912.

Octavia Ciuhandu,
directora școlii civ. de fete

Cronică bibliografică

A. apărut revista literară, artistică și politică „Luceafărul” Nr. 23, 1912 cu următorul cuprins bogat și variat: E. G.: Sângele nostru. Maria Cuntan: Poveste (poezie). Veniamin Negru: Strămoșii. Ecaterina Pitiș: Cântec (poezie). I. Agărbiceanu: Povestea unei vieți (roman). Catullus: Cântec (poezie). Cronici: O. C. T.: Despărțământul Giurgeu al „Asociației”. Sfântirea bisericii din Deda. Statua lui Cuza-Vodă. Insemnări: Florile Dalbe. Simbolul ignoranței. — Bibliografie. Ilustrațiuni: Alexandru I. Cuza-Vodă.

Concurs

Pentru îndeplinirea vacantei stațiuni învățătoarești din Luncă (Biharlönka) se publică concurs cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare în organul „Biserica și Școala”.

Emolumentele încopciate cu acest post sunt:
1. Bani gata dela comuna bisericească 600 cor.
2. Intregirea dela stat 400 cor.

3. Stolele îndatinat. dela funcțiile la cari va fi poftit.

Învățătorul ales e obligat a provedea strana fără alta remunerațiune.

Recursele cu documentele de lipsă sunt a se trimite oficiului protopopesc din Vascau (Vaskóh), iar recurenții să se prezinte în vre-o duminică sau sâmbătoare la biserica din Luncă, spre a se face cunoscut poporului.

Din ședința comitetului parohial din Luncă ținută la 5/18 martie 1912.

Comitetul parohial.

Cu consenzul meu: *Adrian P. Deseanu* protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc-cantoral dela școala elem. gr.-or. rom. din Valeamare (Zarandpatak) se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt:

1. Bani gata din cassa cult. 400 cor.
2. 12 Hl. bucate: jumătate grâu $\frac{1}{2}$ cucuruz prețuite în 138 cor.
3. $7\frac{1}{2}$ jug. pământ învăț. cu un venit anual de 42 coroane.

4. Lemne focali pentru învățător 20 metri prețuite în 100 cor. aduse gata la fața locului pentru încălzitul salei de învățământ separat cât vor fi de lipsă.

5. Intregirea salariului fund. și cvincvenalele recerute conform art. XXVII 1907 din sperativul ajutor de stat care s'a cerut la timp, dar din lipsa de învățător definitiv nu s'a putat obține încă.

6. Pentru scripturistica 15 cor.

7. Pentru spesele conferințelor învățătoarești și adunarea generală 16 cor.

8. Pentru curatoratul școlii 20 cor.

9. Cvarțir liber cu 2 chilii cuină și supraedificate precum și grădina de legume, se obsearvă că cvarțirul învăț. e separat de sala de învățământ ce s'a edificat acum și e corespunzătoare întru toate legii.

Alesul învățător-cantor e îndatorat să provadă cantoratul în și afară de biserică fără alta remunerație și se catehizeze elevii regulat având a-i conduce și la biserică. Dările după pământul și venitele învățătoarești va avea să le supoarte alesul.

Reflectanții sunt poftiți să-și susțearnă recursel lor ajustate conf. §-ului 60 din „Regulam. p. învăț.” și adresate comitetului paroh. din Valeamare, pe calea oficiului protoprezb. din Halmagi (Nagyhalmagy) și să se prezenteze în vre-o duminică ori sâmbătoare în biserica din Valeamare spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic făcându-se astfel cunoscut poporului.

Din ședința comitetului parohial din Valeamare dela 19 iunie (2 iulie) 1912.

Ivan Sêrac
paroh șes. com. par.

Mihai Oancea
not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar* protoprezbiter
inspector școlar.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. III. Dumbrava cu filia Roștoci (protoprezbiteratul Halmagiului) devenită vacantă prin strămutarea fostului paroh în alt protopopiat, amăsurat ordinului Ven. Consistor diec. Nr. 7286/1911, prin aceste se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:
1. Birul parohial legal dela 132 numere de casă.

2. Stolele legale uzitate în parohie.
3. Intregirea dotației cu ajutor dela stat.

4. Neîndind casă parohială alesul va avea să se îngrijească de locuință pe spesele sale proprii.

Alesul este îndatorat să catehizeze la școala din Dumbrava fără altă remunerație, și va solvi toate dăruirile după beneficiile sale preoțești.

Reflectanții sunt poftiți a-și susține recursele instruite conform regulamentului pentru parohii și adresate comitetului paroh. din Dumbrava-Rostoci în termenul concursual pe calea oficiului protoprezbit. din Halmagiu (Nagyhalmagy).

Se poștește ca reflectanții sub durata concursului să se prezenteze în vre-o duminică ori sărbătoare în biserică din parohie spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic eventual în serviciul dumnezeesc și predică.

Comitetul parohial din Dumbrava-Rostoci.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar* protoprezbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de învățătoare la școala confes. gr.-or. rom. din Răchita, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt:

1. în bani gata 730 cor.;
2. dela 150 nri câte 12½ kgr. cucuruz în boambe; peste tot 1875 kgr., prețuit în 225 cor. 30 fil.;
3. un jugăr de pământ arător, prețuit în 45 cor., după care aleasa are a solvi dările;
4. pentru conferință, dacă participă, 20 cor.;
5. pentru scripturistică 10 coroane;
6. locuință în natură, cu supraedificate și intravilan lângă ea.

De încălzirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericăască.

Aleasa e datoare să instruiască școlarii și școlărițele din cl. I și a II-a în cântări; pe toate școlărițele să le învețe lucrul de mână; iar în dumineci și în sărbători, să le conducă la s. biserică și să susțină ordinea între ele.

Petșiile concursuale, ajustate în regulă, sunt a se trimite comitetului parohial din Răchita (Reketyő, u. p. Igazfalva — Rakitta, Krassó-Szörény-megyé), pe calea oficiului protopopesc din Belinț (Belenceze, Temes-megyé).

Reflectantele sunt poftite a se prezenta în termenul concursual, într-o duminică sau într-o sărbătoare în s. biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Concurențele, cari sunt mai de mult în funcție, au să producă și atestat de serviciu și conduită, dela protopopul concernent.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb* protoprezbiter.

—□—

1—3

În conformitate cu rezoluțiunea Ven. Consistor gr. or. rom. din Arad de sub Nr. 2473/912, cu aceasta se escrie de nou concurs pe stațiunea învățătoarească vacantă din Buzad protopresb. Lipovei, cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“ pe lângă următoarele emolumente:

1. în bani gata 1000 cor.
2. Locuință în natură cu grădină de legumi, în preț de 120 cor.
3. Pentru conferință 20 cor. și pentru scripturistică 10 cor.
- 4.

Dela înmormântări unde va fi poftit dela copii până la 7 ani: 60 fil.; dela cei trecuți de 7 ani, precum și dela cei ce se bagă în biserică 1 coroană, dela cei cu liturgie 2 coroane. Cvinvenalele ce vor cere dela stat.

De curățenia locuinței învățământului pe din lăuntru și pe din afară se va îngriji alegându-l învățător, iar de încălzitul salei de învățământ se va îngriji comuna bisericăască.

Alegându-l învățător va avea să provadă cantoralul în și afară de sfânta biserică și să instruiască elevii în cântările bisericesti și să conducă elevii în dumineci și sărbători la sf. biserică fără altă remunerațiune.

Ceice doresc a ocupa acest post învățătoresc vor avea a-și înainta recursele lor ajustate conform Regulamentului și adresate comitetului parohial gr. or. rom. din Buzad, Prea On. Oficiu ppsc în Lipova (Lippa) până la termenul indicat, având a se prezenta în acest timp în sfânta biserică spre a-și arăta dexteritatea în cele cantorale.

Buzad, 24 Aprilie (7 Maiu) 1911.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Fabriciu Manuilă*, protopresbiter inspector de școale.

—□—

1—

Pe baza ordinului Ven. Consistor de sub Nr. 2362/912 prin aceasta se escrie de nou concurs pentru îndeplinirea postului învățătoresc la școala confesională gr.-or. rom. din Bruznic (Marosborosznok) protopopiatul Lipovei, cu termen de recurgere 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele: 1. Salar în bani gata 1000 cor. 2. Cortel liber în edificiul școlar vechiu. 3. Dela înmormântări 60 fil. și când se duce mortul în biserică 1 cor. cu liturgie 2 cor. 4. Conferința inv. 30 cor. 5. Scripturistica inv. 20 cor. 6 ¼ jughere grădină pentru legume.

Alesul învățător este îndatorat a purta cantoralul în și afară de biserică, a instrui tinerimea școlară precum și pe cea esită din școală în cântările bisericesti și tipic, a instrui și conduce corul bisericesc existent, pentru care ca remunerațiune va avea jumătate din toate venitele funcțiunilor cu corul, a purta agendele scripturistice a comitetului și sinodului parohial, a face socotele parohiale pentru o remunerațiune de 50 coroane.

În lipsa de concurenți bărbați, se admit a concurge și învățătoare, cari în caz că ar deveni alese sunt îndatorate a se îngriji de provederea cantoralului pe spesele proprii.

Recurenții au a-și susține recursele lor Prea On. Oficiu protopopesc în Lipova (Lippa) fiind adresate comitetului parohial din Bruznic și a se prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare în sfânta biserică din loc spre a-și arăta dexteritatea în cant, tipic și note, dar nu în ziua de alegere.

Bruznic la 28 august (10 septembrie) 1911.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopopul tractual: *Fabriciu Manuilă*, inspector de școale.

—□—

1—